

Curs

Vida i miracles d'Alexandre Magne. Les novel·les d'Alexandre contrastades amb l'evidència històrica i arqueològica

Presentació

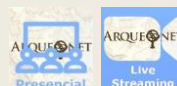
Sens dubte Alexandre el Magne és el conqueridor més famós de tots els temps. Només cal comprovar la vitalitat de la seva figura encara avui i la gran quantitat de llibres que s'han escrit sobre ell. De fet, això va començar gairebé immediatament després de la seva mort a Babilònia. De seguida van circular obres que parlaven de la vida i gestes d'Alexandre, unes des d'una perspectiva més històrica o biogràfica, com l'Anàbasi d'Arrià, la Vida de Plutarc o la Història de Quint Curci Ruf, per citar les conservades; i d'altres plenes de llegendes i relats fantàstics que augmentaven el prestigi del personatge. D'aquest segon grup, en va destacar una especialment, l'anomenat Romanç d'Alexandre, una obra escrita en grec cap el s. III dC, fet que no va impedir que s'atribuís a l'historiador que va acompanyar a Alexandre en les campanyes d'Àsia, Cal·lístenes, nebot d'Aristòtil, raó per la qual se'l coneix amb el nom de Pseudo-Cal·lístenes.

Aquest romanç, una visió novel·lada de la vida d'Alexandre, va tenir tant d'èxit que es va traduir a diferents llengües ja a l'antiguitat, introduint cada traducció certes modificacions per adaptar la trama als gustos dels lectors de cada llengua. D'aquesta manera, a partir del s. IV dC trobem versions en llatí, armeni, siríac, georgià, copte, etiòp, persa, hebreu i àrab. En època medieval, tant a Occident com Orient es van fer noves traduccions del Romanç. A l'Occident en llengües romàniques -castellà, francès-, anglosaxones i noves versions en llatí; i a l'Orient, en grec bizantí, persa medieval, hebreu medieval, turc, diferents versions en àrab i la més llunyana, una adaptació escrita en malasi. En totes les versions, Alexandre no és tan sols un gran conqueridor, sinó l'exemple més excel·lent de totes les virtuts morals d'un ésser humà.

Per bé que el Romanç d'Alexandre destaca per la seva fantasia i un toc moralista-didàctic, l'obra es basa en la tradició històrica sobre Alexandre i recull la majoria de les notícies que coneixem a través de les fonts històriques. Per tant, constitueix un punt de partida excel·lent per examinar la biografia d'Alexandre comparant el que avui podem saber a través de l'arqueologia amb el que la tradició antiga va decidir que era digne de constar per escrit. Del contrast entre el que expliquen les novel·les i el que ens mostren les restes arqueològiques en podem obtenir una imatge bastant aproximada de la vida i les gestes d'Alexandre i esbrinar el procés que va portar a l'heroicització de la seva figura en cultures tan diverses.

Informació pràctica

Modalitats i lloc

Presencial i online (retransmissió en directe via streaming).

Classes presencials a Arqueonet, c/Sepúlveda 79 de Barcelona.

Després de cada sessió, les persones inscrites (en qualsevol modalitat) podran visualitzar de nou la gravació.

Calendari i horari

Els dimecres, del 2 de novembre de 2022 al 7 de juny de 2023.

De 17.35 h a 19.05 h.

15 sessions quinzenals.

Preu

Curs sencer: 250 €

Sessions soltes: 18 €

Aquelles persones que facin el curs sencer podran fraccionar el pagament en 2 terminis.

Cal inscripció prèvia.

Inscripció

Per qualsevol de les següents vies:

- **Per la web:** accedint a l'enllaç: http://www.arqueonet.net/cat_contacte.html
- **Per e-mail:** enviant un e-mail a arqueonet@arqueonet.net, indicant l'activitat a la que us voleu inscriure, el nom i cognoms, l'e-mail i el telèfon de contacte
- **Per telèfon:** als números 937423014 ó 667013352
- **Presencialment:** a Arqueonet, C/Sepúlveda 79 de Barcelona

Professora

M. Teresa Magadán

Doctora en Arqueologia Grega i Llicenciada en Filologia Semítica. Investigadora de l'Institut del Pròxim Orient Antic (IPOA-UB) i de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC). Professora-Col·laboradora de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

Objectius

El curs que oferim pretén revisitar la figura d'Alexandre Magne a través de la doble via de la literatura i de l'arqueologia. De la confrontació de les dues vies, esperem proporcionar una visió aprofundida de la vida d'Alexandre, resseguint les seves passes des del naixement a Pella fins a la mort a Babilònia i travessant amb ell els territoris que va dominar, des de Macedònia, Grècia, l'Àsia Menor i Egipte fins a Pèrsia i l'Índia. La diferència amb altres cursos és que aquí el Romanç d'Alexandre ens servirà de pauta, no la biografia oficial, i per tant els camins que seguirem de vegades s'apartaran de les rutes habituals. Serà un viatge ple de meravelles, doncs arribarem fins als confins del món, baixarem al fons del mar i volarem pel cel de la mà d'Alexandre.

Programa

1. Fonts històriques (2/11/22)

Tipologia de la documentació històrica. La documentació perduda. Historiadors grecs. Historiadors romans. Documentació persa i babilònica. Documentació epigràfica. Documentació bizantina.

2. Fonts novel·lesques (16/11/22)

El Romanç d'Alexandre de Pseudo-Cal·lístenes. Cronologia. Gènesi de la novel·la. Estructura. Fets diferencials. Les versions antigues: diferències i similituds. Les versions medievals: punts de convergència i divergència entre les versions occidentals, bizantina i orientals.

3. Naixement (30/11/22)

La versió novel·lada del naixement: Nectaneb i Olímpia. La mare: Olímpia. Els dos pares: Nectaneb i Filip. L'aprenentatge amb Nectaneb. La mort de Nectaneb.

4. Infantesa i joventut (14/12/22)

La cort a Pella. El tutor: Aristòtil. Primeres proeses d'Alexandre. La història de Bucèfal. Alexandre i els ambaixadors perses. Primeres campanyes militars. La mort de Filip

5. Alexandre i Grècia (11/1/23)

La preparació de la campanya d'Àsia. L'actitud d'Alexandre amb les ciutats gregues - Tebes, Esparta, Atenes- segons la documentació històrica i segons el *Romanç*. El Demòstenes autèntic i el Demòstenes del *Romanç*.

6. Alexandre i Roma (25/1/23)

L'expedició cap a l'oest: Sicília. L'arribada a Roma i la relació amb els romans. La campanya al Nord d'Àfrica. L'oracle d'Ammó a Siwa.

7. Alexandria (8/2/23)

La decisió de fundar Alexandria. La construcció de la ciutat. La visita a Memfis. Alexandre, faraó legítim per naixement.

8. Darius i Alexandre (22/2/23)

La relació de Darius i Alexandre segons el *Romanç*. La correspondència epistolar. El plantejament de les campanyes a les fonts històriques i l'exposició de la ruta segons el *Romanç*.

9. L'expedició a Àsia (15/3/23)

La conquesta de l'Àsia Menor. L'expedició al Llevant. El setge de Tir. Alexandre i els jueus. La visita a Jerusalem. L'elaboració jueva medieval de la figura d'Alexandre.

10. Mesopotàmia (29/3/23)

Les campanyes militars. Les estratègies diplomàtiques. L'arribada a Pèrsia. La batalla final. La fugida i mort de Darius

11. Alexandre, rei de Pèrsia (12/4/23)

Les mesures polítiques adoptades. El casament amb Roxana. L'actitud d'Alexandre amb els perses segons el *Romanç*. Les versions medievals perses de la conquesta de Pèrsia.

12. Les terres meravelloses (26/4/23)

Les regions septentrionals i els seus habitants. El llistat medieval de pobles sotmesos. La derrota del mal: Gog i Magog. La recerca de la fi del món: els límits de l'*oikoumene*. La baixada al fons del mar. El vol pel cel.

13. Alexandre i l'Índia (10/5/23)

El rei Poros. Els enfrontaments militars i la correspondència diplomàtica. La mort de Poros. Alexandre i els Brahmans. La Índia en les versions perses i àrabs.

14. Les terres desconegudes (24/5/23)

Les meravelloses regions del sud: la visita a Núbia i Etiòpia. Les imprecisions geogràfiques de la rutes del *Romanç*. La visita a país de les Amazones. La tornada a Pèrsia.

15. Mort (7/6/23)

L'enverinament d'Alexandre. Les disposicions finals i el testament. El comiat a la mare i a Aristòtil. L'enterrament.

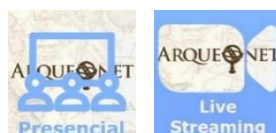
Activitats complementàries

Les activitats complementàries relacionades amb aquest curs, en cas que n'hi hagi, s'aniran programant durant el curs i us les anirem anunciant a mesura que estiguin preparades.

Els alumnes que cursin com a mínim un mòdul del curs podran assistir a aquestes activitats amb un descompte aproximat del 10% i tindran dret preferent d'inscripció.

Modalitats, lloc de realització i funcionament

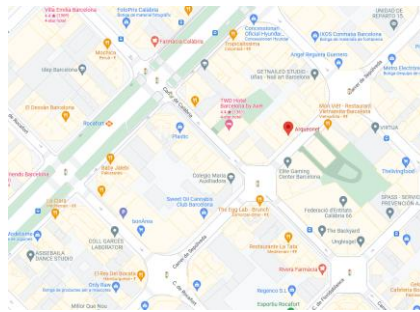
Aquest curs s'impartirà tant en modalitat **presencial** com en modalitat **online** (retransmissió en directe via streaming a través de l'aplicació Zoom).

Nota important

En cas que el nombre de persones matriculades en la modalitat presencial no sigui suficientment alt, el curs es farà íntegrament online. Igualment, si durant el curs es detecta una disminució significativa de l'assistència presencial, també passarà a realitzar-se íntegrament online. En tots els casos, ho comunicarem a l'alumnat amb la suficient antelació.

Les classes ordinàries presencials s'impartiran a **Arqueonet**, al carrer **Sepúlveda 79 de Barcelona** (08015).

La retransmissió en directe via streaming consisteix en la visualització d'allò que passa a l'aula en directe, de manera que s'assembli al màxim a la modalitat presencial. Per fer-ho possible les aules estan equipades amb una càmera i micròfon que retransmeten la classe i també amb unes grans pantalles on apareix l'alumnat que està a casa, així el professorat pot veure'l i interactuar amb ell en tot moment. Per tal que la classe sigui el màxim de participativa preguem que els/les alumnes que esteu a casa **tingueu la càmera connectada** tota l'estona, de forma que el professorat tingui un bon feed-back. Així mateix, **mantingueu el micròfon apagat per evitar sorolls de fons, però enceneu-lo lliurement en el moment de fer alguna pregunta o intervenció**. Entre tots podem fer possibles unes classes ben àgils, participatives i el màxim de semblats a les presencials!

Després de cada sessió ordinària, totes les persones inscrites (tant en la modalitat presencial com en l'online) podran visualitzar de nou la gravació, ja que facilitarem l'enllaç per tenir-hi accés. L'enllaç serà facilitat **entre un i tres dies** després de la classe i estarà **disponible unes quatre setmanes**. Les gravacions no seran descarregables, per una qüestió de drets d'autor del professorat.

Els apunts, dossiers, PowerPoint's, etc, complementaris al curs, en cas que n'hi hagi, els entregarem en format PDF a través del **Campus Virtual** de la web d'Arqueonet (<https://www.arqueonet.net/C-Campus-virtual>). Al final de cada mòdul aquests materials **es despenjaran** per economitzar espai d'emmagatzematge; per tant recomanem que us els aneu descarregant a mesura que es fan les classes. Tot i això, si ja han estat despenjats i encara no us els heu descarregat, ens podeu avisar i us els farem arribar quan la càrrega de feina ens ho permeti.

El dossier i apunts només s'entregaran en paper als alumnes presencials en el moment d'entrar a la classe. Si algun alumne de la modalitat online desitja tenir-los impresos ens ho pot demanar. En aquests casos els facilitarem sota petició i amb cita prèvia per a la recollida a Arqueonet. Els PowerPoint's, en cas que el professorat permeti que s'entreguin, només es facilitaran en format PDF al campus virtual.

Les activitats complementàries podran ser visites a museus o exposicions, tallers, màster-classes, etc., per tant no tenen un lloc de realització determinat i es faran a un lloc o un altre en funció del disseny cada activitat. En cas que en aquest curs se'n facin, en el moment que les tinguem dissenyades us farem arribar el programa de l'activitat amb tota la informació.